

ցառութեամբ նրանք վարում են համեստ և կանոնաւոր կեանք. և ամբողջ կրկու տարի ապրելով նրանց շրջաններում, ես չեմ տեսել, որ նրանք հարկեցողութիւն անեն կամ թուղթ խաղան:

Աբ. Ապ.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Քանի մի օր առաջ, ինչպէս մեզ դրում է ԱՆԱԿԱՆԱՔԻՑ մեր թղթակիցը, էջմիածնից ուղարկված քննիչ Լեւոն արեղայ խօսյալեանց այցելեց այդ քաղաքի հայոց ուսումնարանները, ուսուցիչների դրութեան մասին հարց ու փորձ արեց, կարծիք խորհրդներ տուց ուսուցչական խմբին և ապա պաշտօնից մեկնեց զէպի Ախալցխա:

Դերասան Սարգսիսեանց ինքըստ է մեզ տպագրել հետեւեալը. «Նկէ քաղաքի թաղական կրթիչ նշանակութիւն ունի, իր ընկերացիներին համար, նոյնպէս անաշտ դատաւոր լինելու պաշտօն էլ ունի նա: Բայց զգալաւորաւոր հայերէս մէջ կան մի տեսակ լրագրիչներ, որոնք կարծես իրանց նշանաբանը դարձրել են՝ կրթ ու բարձրասանք: Բայց անկող իրանց էջերը յայտնի տեսակի բարձրագոյն յօդուածագիրներն, որոնք սրան, նորան միտում, ցեխտում են, մի և նոյն ժամանակ նոյն թիւրերը չեն բարձրանում տպագրել հիշուհներ այն մարդկանց կողմից, որոնք պահանջում են անաշտութեամբ ճշմարտութիւնը վերականգնեցնելու»:

ՇԱՄԱՆՈՒՅՑ մեզ գրում են հետեւեալը. «Շատով կը զայ ձեռք, ժողովրդին վառելափայտ է հարկաւոր, բայց ինչպէս տեսնում ենք այս կողմերի անտառապետները խիստ սակաւ են թոյլ տալիս անտառից վառելափայտ դուրս բերել՝ ժողովրդի մէջ ծախելու համար: Փայտն այնքան թանկ է այստեղ, որ այս կողմերի գիւղական աղքատ դասակարգը հարկադրված կը լինի ձմեռն անցկացնել առանց վառելիքի»:

Անոն հետում են տպագրել հետեւեալը. «Շամախու հայ հասարակութիւնը իր խորին չնորհակալութեան է յայտնում պ. պ. Ա. և Ս. Լալա-յանցներին, որոնց առատաձեռն նուիրատուութեամբ շաժանեցիկ կարողացան լիովին օգնել

մեր քաղաքի հայոց ուսումնարանին չքաւոր աշակերտներին, նրանց համար հագուստներ գնելով»:

Ստացանք Մոսկվայից Պ. Պետրոսեանից, յօդուած Պատկանեանի ընտանիքի 87 լուրի հետեւեալ նամակով. «Ներքինեալ ուղարկում եմ ձեզ 87 լուր, որ այստեղ ժողովի ենք երիտասարդ վաճառականների մի փոքրիկ շրջանում, յօդուած հանգուցեալ բանաստեղծ Բ. Պատկանեանի ընտանիքին: Խնդրում եմ այս լուրով չը համարել իրեն նուէր Մոսկվայի հայ հասարակութեան կողմից, որովհետեւ այստեղի հասարակութիւնը իր առանձին պարտք ունի զէպի մեր աղապի բանաստեղծը և անշուշտ շատով ցոյց կը տայ թէ իրաւ ճանաչում է իր պարտքը, իր անուան վայել մասնակցութիւն ունենալով կատարելով հանգանակութեան մէջ»:

Մեզ հաղորդում են, որ Ներքինեան զարգիւցի վրա 2000 լուրի է նստել այն ճանապարհորդութիւնը, որ աշակերտները այս տարի արեցին Դիւնայի կողմերում: Աշակերտները յանձնված էին ուսուցիչ Ի. Զարթովիսեանին և նա է ներկայացրել 2000 լուրը: Ժախի հաշիւը: Հոգաբարձութիւնը յանձնել է իր անդամներից մինին՝ քննել այդ հաշիւը և գիւղացում անել: Շատ հետաքրքրական է խմբակ գիւղացւոյն հոգաբարձուի կարծիքը, որովհետեւ մի խումբ աշակերտների վրա վեց շաբաթում երկու հազար լուրի ծախելը թէ մանկավարժական, թէ անտեսական, թէ հաշուապահական և թէ ուրիշ շատ «սխալ» տեսակետներից՝ միանգամայն անձեռնադու է:

Արտասահմանի հայոց մի լրագրիչ հանգանակութիւն է սկսել, որպէս զի հանգանակած փողով Պարսկաստանում բացվել մի դպրոց ի յիշատակ հանգուցեալ առաջնորդ Ստեփան Կալիպոսի Մերիթարեանին: Նկէ զարգիւց բացվել, պիտի աշխատի Մերիթարեանի զարգիւց:

Ռուսաց դրամատիկական խումբը, կիրակի օրերը, առաւօտեան ներկայացումներ է տալիս՝ գլխաւորապէս զարգիւցների աշակերտների և աշակերտուհիների համար:

Կ. Պոլսի «Գոռն» լրագրիչը դադարեցրած է թիւրքաց տպագրական տեսչութեան հրամանով: Հրամանի մէջ ասված է, որ լրագրիչն ա՛ն պ ա յ մ ա ն է դադարեցնելու:

Բայց մայրենի լեզուով տպագրողի արարողութիւնը լսելու:

Այստեղ կաթօլիկութիւնը մեղաւոր չէ, մեղաւորը իրանք թիւթիկացի հայ-կաթօլիկներն են, որոնք չեն կամենում, չեն սիրում պահել իրանց մայրենի լեզուն, մայրենի արարողութիւնը, ծնը, կարգն ու կանոնը, որոնք ամեն մի աղքի, ամեն մի անհատի համար անբռնաբարելի, նուիրական սրբութիւններն են:

Մենք գիտենք, որ հայ-կաթօլիկների ամենալուսաւոր կենսութեամբ, վեհեցիւյցով, պատարագը և ժամասացութիւնը կատարվում են մայրենի լեզուով: Գիտենք, որ Կ. Պոլսում, որտեղ է հայ-կաթօլիկների պատրիարքարանը, կաթօլիկոսարանը, ժամասացութիւն և պատարագ կատարվում են նոյնպէս մայրենի լեզուով:

Եւրոպայի լուսաւոր սեղան, վերնաշրջան էլ հայ-կաթօլիկ եկեղեցում ժամասացութիւնը հայերէն է. էլ ինչու հեռու գնանք՝ հենց Երզրում և Խոտորձուր, թիւթիկացի հայ-կաթօլիկների նախկին հայրենիքում էլ այն է, ինչ որ լուսաւորչական եկեղեցում թէ ժամասացութիւնը, թէ շաբաթաները և թէ պատարագը, ապաքայց վեհեցիւյցի օրացոյցը և ատնացոյցը, որը տպված է բոլոր հայ-կաթօլիկ եկեղեցիներին համար. էլ չենք ասում Ա. Խալիպոսի, Ա. Զարթովիսեանի, Լուսաւոր, Ախալցխայի, Գարսի, Արզրուի, Արշալուսի եկեղեցիները, որոնք ծիսակատարութեամբ այն են, ինչ որ լուսաւորչական հայ եկեղեցին: Այդ ինչ հանելուկ է որ ամեն տեղ հայ-կաթօլիկները պահպանել են իրանց մայրենի լեզուն ու կանոնը, իսկ թիւթիկ հայ-կաթօլիկները այդպէս շուտ մոռացել են: Դա յիշատի շատ զարմանալի է:

Թիւթիկի հայ-կաթօլիկների թիւը հասնում է 200 գերդաստանի. դրանք գաղթականներ են մեծ մասամբ թիւրքաց Հայաստանից և առաւելապէս Խոտորձուրից: Այստեղ կան բաւական աղքատութեան տե՛ս մարդիկ, կան նոյնպէս զարգացած ինտելիգենտներ, չքաւորներ շատ քիչ կան. այդ

Կիրակի, նոյնիմանի 8-ին, Թիւթիկի արեւմտական թաղերում ներկայացվեց Օտտոլիկո «На бойкомъ мѣстѣ» երեք գործողութեամբ դրաման, Ստեփանեանի մասնակցութեամբ, և «Несчастье одного рода» փոքրիկ մի գործողութեամբ վերսիշեալ դրաման տիկին Ստեփանեանի թէպէտուարի ամենաաջող պիեսներից մէկըն է, որի մէջ Ստեփանեան կարողանում է ցոյց տալ իր տաղանդի ամենամեծը կողմերը: Եւ ճշմարիտ, Ստեփանեան դրամայի երեք գործողութիւններումն ևս հաւասարապէս մեծ աջողութեամբ կատարեց Եւգենիա Մերսիոնայի դերը: Շատ լաւ էին կատարածուէր Մերսիոնայի դերում պ. Ֆորկատտի և պ. Սիմաչի-Օրլով: Բեզուսի զերում: Առհասարակ պ. Սիմաչի շատ լաւ է մոտիկների դերերում: Պէտք է ասած, որ այս անգամ անսամբը լաւ էր. բոլոր դերակատարները, սակաւ բացառութեամբ, իրանց ամպլուայի դերերն ունէին: Վերջին ևս բաւական դուրսնաւոր պատճառեց հասարակութեան. թատիւնը լի էր:

Մեզ ինքուրում են տպագրել հետեւեալը. «Կոլկասի հայոց Բարեգործական ընկերութեան խորհուրդը մատուցանում է սրտնով իր չնորհակալութիւնը շուշեյի պ. Զովսեանի Աշխատանքին, որը նուիրել է ընկերութեան Շուշու ընկերացւոյն հրատարակ 300 լուրի, այդ դուրսնաւոր գրքեր գնելու, ի յիշատակ իր հանգուցեալ մօր, Խաչում Ա. դամեանի»:

Շնորհակալութեամբ տուողսք «Վիլնիսի թէլ» փոքրիկ գրքիչը, հեղինակութիւն Լամարտին, թարգմանութիւն Համարձու՝ Առաքելեանին: Այդ գրքիչը արտատպված է «Տարազ» շաբաթապարի և արժէ 15 կոպէկ: Տարված է «Արօր» տպարանում, ներկայ 1892 թվին:

ԱՐՏԱԿԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՎԻՐԻՍՈՎ ԵՒ ՊԱՐԻՋԻՈՍ

Բերլինի «Neue Freie Presse» լրագրիչն հեռագրում են հետեւեալ հոկտեմբերի 26-ից (նոյեմբերի 7-ից).

«Նրէկ վիստերգարտեում հանդիսաւոր կերպով տօնից վերսիւս և Պարիզիում պատգամաւորների պարլամենտական գործունէութեան 25-ա-

պետք է վերադառնալ նրան, որ Թիւթիկի հայ կաթօլիկները գիտեն միմեանց օգնել: Ընտանիքում նրանք խօսում են վրացերէն, թէև հայերէն էլ լաւ գիտեն: Եկեղեցում կարգում են վեհեցիւյցով տպված «Պարտեզ»-ը, որը աղօթադիւրք է Սաղմոսի և Նարեկից. ուրեմն ինչ հայերէն աղօթադիւրք են կարդում, պէտք է որ լաւ հասկանան հայերէն: Եկեղեցում պատարագը լինում է լատին լեզուով, որը ոչ ոք չէ հասկանում, իսկ քարոզը՝ վրացերէն: Մի ժամանակ Աւետարան էլ կարդում էին վրացերէն, սակայն այդ այժմ արգելված է օրէնքով: Ունեն երկուսու դպրոց, որտեղ ուսուցում են 60—70 մանուկներ, դպրոցում կրօնի դաստաւութիւնը լատիներէն է, իսկ մնացեալ դասերը ռուսերէն: Հարց առաջարկեց մեր յարգելի կրօնակիցներին. ինչ պէտք է սովորի միմեանց, երբ նրան կրօն դաս են տալիս հին մեծած լատին լեզուով, որը ոչ ինչը մանուկն է հասկանում, ոչ նրա ծնողները և ոչ էլ կենանք մէջ մի գործածական լեզու է. այդ, մանուկը լատիներէնից թո՛ւթիկի պէս կը սովորի մի քանի բաւեր, բայց այդ չէ նշանակում թէ նա գիտէ և կը հասկանայ իր արտասանած բառերը և վերջապէս լատին լեզուն ինչն է պէտք, քանի որ մայրենի լեզուով կարելի է ամենալաւ կերպով սովորեցնել լիթէ եկեղեցում, ուր հայերէն աղօթութեամբ են, Աստուած կը լսէ աղօթքը, միթէ չը պէտք է լսէ մանկանց քաղցր թո՛թիկապէր, որ արտասանում է մայրենի լեզուով:

Նրա եկեղեցում աղօթում են հայերէն, էլ ինչ հարկ կայ լատիներէն պատարագել լիթէ Աստուծուն ընդունելի են «Պարտեզի» աղօթքները, որոնք գրված են հայերէն, մայրենի լեզուով և համառօտութիւն են, քաղաւածք են Աւետարանից, Սաղմոսից ու Նարեկից, չէ որ շատ յարմար է ժամբարանութեան, շարականները և երգերը մայրենի լեզուով լինեն, այլապէս նրանք խորթ, օտար և անհամ են:

Մենք յոյս ունենք, որ Թիւթիկի հայ-կաթօլիկ-

մեայ յօրեկներ: Հանդէսը դրաւ էր մի քանի հազար հոգուց բաղկացած հասարակութիւն: Յօրեկանին ներկայ էին Բաթերբեր, Բարա, Մուհեմ և այլ նշանաւոր պատգամաւորներ: Վերսիւս վին փառաւոր ցոյցեր արին: Յօրեկարը չնորհակալութիւն յայտնեց իր ընտրողական շրջանին այն բազմամեայ վստահութեան համար, որ նա ունեցել է զէպի ինքն, սակայն մի և նոյն ժամանակ երկուց յայտնեց, որ սրանից յետոյ ստիպւած կը լինի ինքն, եւսանք աստիճանաւոր կողմերէն պատճառով նուիրել իր ոյժերն առաւելապէս գիտութեան, և ոչ թէ քաղաքական կուսին: Այնպէս 25 տարիներ ընթացքում շատ քիչ բան է աշխուժել անելու: Վերսիւս մեղադրում էր Բիւսմարկին այն քանի համար, որ նախկին կանցլերը իրաւաւորում էր սոցիալիզմը, բուրժուաւոր թուլացնելու նպատակով: Նկէ Բիւսմարկ առաջ ցոյց տար իր այժման իմաստութիւնը, շատ կարելի է գործելը դրութեան այժմ անկել լաւ կը լինէր: Շնորհակալութիւն պարտաւոր են ասելի էլ մեծ հասարակութեամբ կուսել բուրժուաւոր իդէալի համար: Ապա երկրորդ յօրեկար Պարիզիոսի կարծ ճառից յետոյ, Բիւսմարկ մի չնորհակալական նշանաւոր ճառ խօսեց, որի մէջ գովաւորով խօսելով ազատամտութեան երկու վեհեցիւյցի ծառայութիւնները մասին, հետագոր յարձակեց ընտրողների մէջ տարածված փոքրիկութեան վրա՝ իշխան Բիւսմարկի թէ՛ թիւն ժամանակ: Այդ երկցողութեան պատճառով ազատ մտածողների կուսակցութեան ներկայացուցիչներ թիւը պատգամաւորների ժողովում իշխւ 28-ի: Շատ կարելի է, մի քանի շաբաթներից յետոյ ստիպված կը լինենք կուս մը, որը որպէս շարունակութիւն «Լուսաւորման» իդէալիզմի կարծես չափն անց է կացրել ժողովրդից իր արած պահանջներով, և անա հարկաւոր է այդ բանին վերջ տալ:

ԲԻՒՇԿ ՄԱՎՐՈՑԵՆԻՓՈՇՏ

Նոյեմբերի 1-ի թուով (նոր տոմարով) Կ. Պոլսից գրում են արտասահմանեան լրագրիչներին հետեւեալը.

«Ութ օրէ ի վեր Սուլթանի առաջին բժիշկ Մալուդէի փաշան երաւոյի Պաշայի քով ունեցած տունէն հեռացել էր և իր թուղթիկը ու

ները շատ բաների մէջ մնացնից անհամեստ առաջ կը լինեն, օրինակ կը դառնան մեզ, կը մտածեն շուտով բանալ թեմական դպրանոցը, որի բացման համար այնքան աշխատեց Չ. Արարատեան, և որի բանալու իրաւունքը բարեկեանս կառավարութիւնը վաղուց արդէն տուել է:

Թիւթիկի հայ կաթօլիկները պէտք է մտածեն նախ՝ սիրեն իրանց մայրենի լեզուն, որ ամեն մի անհատի, ամեն մի աղքի սուրբ պարտականութիւն է, սկսեն իրանց սեփական եկեղեցում սեփական լեզուով ժամասացութիւն և պատարագ անել, որպէս զի մասնաղ սերունդը դատարարակի մայրենի լեզուով ու մայրենի աղօթ:

Ի դէպ, յիշեմ մի անգը, որը ինձ վրա շատ ատուր տպագրութիւն թողեց: Ներկայ թիւի սեպտեմբեր ամսին թիւթիկաւորակ արեւմտաւորացից Պոլսու Գովիւնիկեան տարել է իր որդուն հայ-կաթօլիկացի դպրոցը. այդտեղ նրան յայտնել են, որ դպրոցում կը սովորեն լատիներէն և ռուսերէն. նա կամեցել է աղալին նախ մայրենի լեզուով դատարարակել, այդ պատճառով այսպիսի տարել է Ներքինեան դպրոցը, ինչպիսով ընդունել երկնեկ թոշակատու աշակերտացի թիւ շարքում. սակայն հոգաբարձութիւնը մերժել է նրա խնդրը միայն այն պատճառով, որ տղան հայ-կաթօլիկ է»: Պ. Գովիւնիկեան շատ աղաչել, խնդրել է, օրի նախ բերելով որ էջմիածնի Գեորգեան ճեմարանում էլ կան հայ-կաթօլիկ մանուկներ և աղալի հայ-կաթօլիկ լինելու արգելք չը պէտք է լինի մայրենի դատարարակութիւն անունուն, սակայն հոգաբարձութիւնը վերջապէս անհաւանութեամբ է անելով «ոչ ոք հայ-կաթօլիկ էք, ձեր որդուն չէ կարելի հայոց դպրոցում ընդունել»:

Թե՛ ծնողը մնացել է շուտաւար. ինչ անէ, որին դիմէ իր որդուն մայրենի լեզուով դատարարակելու հայ դպրոցի դուռը նրա համար փակում են, ուրիշ տեղ չը կայ... ինչ անէ... Եւ այսպիսի ծնողներ ու մանուկներ քիչ չեն մեր մէջ:

Ներքինեան

պատուանշաններն ալ՝ ծագումով Ֆրանսուցի, բայց կրկնէ ծնած մի կնոջ տունը փոխադրած էր։ Սակայն ոտքիստնութիւնը տունը հակոտնութեան տակ առած էր, այնպէս որ անցեալ չորեքշաբթի օր փաշան զայդ խմանալով, սարսափած ուստական դեսպանատունը ապաստանեցաւ և դիշերն ալ այնտեղ անցուց։ Յաջորդ առաւօտ Սուլթանի անհաղթելի թաղարկի պէջ դեսպանատունը եկաւ և պահանջեց փաշան, որի հետ մէկտեղ Պաշատ վերադարձաւ կառուով և այնտեղ փաշան բանտարկուեցաւ։ Ոստիկանութիւնը անոր թուղթեր զօրս Բէրլին փոխադրած էր, գրաւեր է ամբողջովին։ Կենթագործի թէ իր մասին մատուցածները և դած են։

ՍՈՎԷՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

Տխուր լուրեր են հաղորդում թէ Կ. Պոլսի և թէ արտասահմանի լրագրիւնները—Երրորդի ինտերնացիոնալ միջ, մի քանի տեղերում արդէն սով է ծագել։ Հաստատուեց ևս ինտերնացիոնալ միջ, որ սովը կը տարածվի, որովհետեւ անձրեւներ չը գալու պատճառով, նահանգի շատ տեղերում հունձը շատ վատ է եղել։

ՊԱՏՐԱՐԻՒՄ ԿՈՆՏԱՆՈՒ

Աշտուրկան պատրիարքը, հոկտեմբերի 18-ին կարդացել է տուել Կ. Պոլսի եկեղեցիներում մի կնոջ։ Անա թէ ինչ են գրում այդ մասին այնտեղի լրագրիւնները։

«Վաղը մայրաքաղաքին եկեղեցիաց մէջ պիտի կարդացուի պատրիարք հօր մէջ կոնդալին, որով ժողովուրդը կը զգուշացնէ Եւրոպայի և Ամերիկայի մէջ հայերու ձեռնած նրատարակեալ կարգ մը հայերէն, ֆրանսերէն և անգլիերէն լրագրիւնները քննութեան դէմ, որոց պարունակութիւնը վնասակար են։ Այս պատրիարքական կոնդալի գաւառներն են պիտի դիտուին։»

ՆԱՄԱԿ ԳԵՐՄԱՆԱՅՈՒՅՑ

Լէպպելի, նոյեմբերի 1-ին

Հոկտեմբեր ամսի 26-ին ընդհանրապէս եւրոպական և մասնաւորապէս գերմանական իրաւագիտութիւնը ունեցաւ, արանից մի քանի շարքով առաջ վերահասարակ Պէթլինգէր մեծահռչակ պրոֆէսոր Թուրօֆ Երինգի (Thering) մասին։ Երինգը, որի երկրորդ անգամ ինքն ինքն կարծիք է ասել, ներկայ դարիս իրաւագիտութեան նկատմամբ, անփոխարինելի կարգաւոր, այդ օրը Լէպպելի համալսարանի ամենամեծ ուսուցչապետը, զարիւս առաջնակարգ պատկերասրահներով Վինդշեյդ (Windscheid) կնքեց իր կենսի 75 տարեկան հասակում իր մասնագիտութիւնը։

Թուրօֆ Երինգը և Բերնարդ Վինդշեյդը ներկայացնում էին ներկայ դարիս իրաւագիտութեան ճշմարիտ մարմնացումները, որոնք գիտութեան այն մեծ աշխատանքներն էին, որ 50 երկար ու ձիգ տարիներ շարունակ մի ոգով, մի ուղղութիւնով, թէև զանազան ձևերով զորեղում, ոչ միայն ընդհանրապէս յետ ընկած գերմանական իրաւագիտութիւնը, այլ նոյն իսկ նրան հայտնի իր բարձրագոյն դասը դաստիարակում և ամբողջ Եւրոպայի համար օրինակելի դարձնում։ Սրանից դուրս մի 50 տարի առաջ եւրոպական իրաւագիտութեան զլուարդ առաջնորդները բոլորական ազգութիւններն էին ներկայացնում, գերմանական մտածողութիւնը, գիտութեան այդ մեծ ձիգը մէջ, բռնել էր երկրորդական, մինչև անգամ եւրոպական տեղ, բայց ահա մօտ կէս դար է ինչ այդ երկու մեծ մարդկանց չնորոգ գերմանական ոգին տարաւ առաջնութեան արժանանալու բոլորական ազգութիւնը, և այսօր բոլոր այն անձինք, որոնք 50 տարի առաջ խալիւս էին գիտութիւն իրաւագիտութեան զօգնորդ զլուարդ և ամբիւս ձեռք բերելու, այսօր մենք վկայ ենք մի հակադարձ հասանքի, խալիւսայից օրից օր բազմանում էր այն մարդկանց թիւը, որոնք խնայելով էին գերմանական իրաւագիտութեան ամբիւսների առջև, և այդ գիտական մեծ հրաշագործներն էին Երինգը և Վինդշեյդը։ Ահա այդ մեծ մարդկանց է, որ 6 շաբաթվայ ընթացքում մէկը միւսին կտանցէ կողմերը գերմանական ազգի։ Ուրեմն այժմ հակադարձ է թէ ինչ մեծ և անփոխարինելի հարուածներ էին եւրոպական և գերմանական արդի իրաւագիտութեան համար այդ երկու գիտականների մահը, ևս առաւել նրա համար, որ, որպէս

այդ նկատեց իր դամբանականի մէջ Միլնըրնի համալսարանի պրոֆէսոր Բիլդինգը, «ներկայումս այդ մեծ մարդկանց փոխարինողներ ոչ միայն չը կան աչքի առաջ, այլ, որ ամենապատկառելի և դժուար թէ մօտիկ ապագայում ունենանք, այնպէս որ, առաջ տարաւ ճառարարը, ևս սխալված չեմ լինի, եթէ ասեմ, որ եւրոպական և մեր իրաւագիտութիւնը երկար ժամանակով որբացան, այս բառի բուն նշանակութիւնով»...

Թուրօֆ Երինգի անունն հետ միշտ միացած է Վինդշեյդի անունը, մէկը յիշելիս իսկոյն յիշվում է և երկրորդը, ոչ թէ նրա համար, որ երկուսն էլ գրեթէ հասակակից (Վինդշեյդ ծնվել է 1817-ին, Երինգը 1818-ին) էին, որ երկուսն էլ առաջնակարգ հռոմէականներ, պանդեկտիստներ և հաւատարմ փայլի ու մեծութեան տէր ուսուցչապետներ էին, այլ որովհետեւ երկուսն էլ իրաւագիտութեան մէջ իրանց ուղղութիւններով և իրանց ծագայութիւններով միմեանց շատ մօտ էին կանգնած։ Ոչքան և տարբեր լինելն իրանց դարձնելով հետեւին ձեռքը, որպէս հեղինակներ, բայց և այնպէս դրանք երկուսն էլ ոգով և բովանդակութեամբ միմեանց էին պատկանում, միմեանց պակասը լրացնում և աշխարհի առջև որպէս մի ներդրումով ամբողջութիւն ներկայանում և դրա համար էլ այդ երկուսի անուններն էլ իրաւագիտութեան ինքնագործութեան մէջ համահաւասար փայլով են փայլել և դուրս եւ երկար տարիներ կը փայլեն, ճանապարհ ցուց տալով իրանց յետորդներին դէպի այն գեղեցիկ և դժուար աշխարհ, որի շուտընթացութեան և փայլի համար 50 տարի շարունակ միացած ոյժերով ծառայել էին դրանք։

Ահա թէ ինչպէս ընդունեց այդ երկուսին Լէպպելի։ «Երինգի ոգին, ասեց Կոնցէ, նմանում էր մէկ մեծապառ բացի, այն ինչ Վինդշեյդի ոգին իրաւագիտական մոգերի վրա տարածում էր իր հանգիստ, համահաւասար և հաստատուն լոյսը։ Առաջինի մէջ ապրում էր նորանոր ճանապարհներ գտնելու, դրանց ձգելով միջից անցնելու ոյժը, երկրորդում այդ ճանապարհները մանրակրկիտ ուսումնասիրելու, հարթելու, մի ամբողջութեան մէջ ներդրումով կապելու ոգին։ «Երինգը ստեղծված էր ազնուրէն համար, իսկ Վինդշեյդը կոչված էր կրթիւն։ Արա դասախոսութիւնները և պարագայում ինքնակրթութիւնը շատ անգամ դժուարութիւններով էր լինի, բայց միշտ պարզ, յաջողական և միշտ կանոնաւոր, նրա մոտեցումը դուրս էին գալիս մի այնպիսի քաղցր պատկերասրահով, որպէս ոչ մէկ ուրիշինը, ով որ մի անգամ բռն է այդ արժանութիւնով զլուարդ մեծ ծերունուն՝ նա երբեք չի մոռանալ նրա անսխալութիւնը։»

Յիշում երկու տարի շարունակ նա վարում էր ուսուցչապետութեան պատուաւոր պաշտօնը, իսկ ահա 18 տարի էր ինչ նա Լէպպելի համալսարանում հարկուրդոր ունիւթիւնները առաջ դասախոսում էր հոմալական իրաւունք և ուսումնական պանդեկտիստ, երկու անգամ ընտրվել է նա համալսարանի ընկալոր, և իր այս երկարամեջ գործունէութեան ընթացքում նա կրթիւն է իրաւագիտութեան մի ամբողջ սերունդ, որը նրան ոչ միայն յարգում էր, այլ երկրպագում, ուստի համակամայի է թէ ինչու հանգուցեալ ուսուցչապետի թաղման յուզարկաւորութեան հանդէպին համալսարանի ողջ ուսանողութիւնը, որպէս նաև նրա նախնի աշակերտները ցուց տուեցին իրանց սերը և բարձր յարգանքի անհամեմատ ապագայցիները, համալսարանի ճեմարանական բոլոր ընկերութիւնները իրանց ներկայացուցիչները միջոցով դրօշակաւորված, մի մի շքեղ պատկերով բուրբել էին հանգուցեալ ուսուցչապետի դադալի շուրջը, բացի այդ գերմանայի գրեթէ բոլոր համալսարանները ուղարկել էին իրանց պատգամաւորներին փառաւոր պատկերով, լուսաւորութեան նախադարձ, նախադարձութեան անգամները, դասախոսական բարձրագոյն հաստատութիւնների ներկայացուցիչները, ինքնագրիւններ, փառաբաններ շարունակ պատկերով պարտք էին համարել ներկայ գտնվել մեծ պանդեկտիստի թաղման տխուր, բայց փառաւոր հանդէսին, պատկերի թիւը 150-ից անց էր, երբ գիտկաւոր տաս հազարանոց բազմութեան ուղեկցութեամբ Թուրօֆ Երինգը գերեզմանատուն մտաւ։ Բերլինի, Միլնըրնի, Պրագայի և Հալլեի պրոֆէսորները կայացուցեցին իրաւագիտութեան մի դամբանական խմբից, 2 ճառ Լէպպելի համալսարանի և ուսանողութեան կողմից, մէկ ճառ բարեգործական հաստատութիւններից միին ներկայացուցչի, որովհետեւ հանգուցեալ պրոֆէսորը ոչ միայն մեծ գիտ-

նական էր, աշխատանքի մէջ հանգստութիւն զրաւոր մշակ, այլ նաև ներկայ դարիս ամենաազնու, ճշմարտաւէր, մարդասէր և բարեգործ անձն էր, իր քաղաքական համոզմունքներով ազատամիտ։ Կէսօրից յետոյ ժամ 11-ին վերջացաւ թաղման շքեղ հանդէսը հանգուցեալ Վինդշեյդի մեծ տաղանդի, գիտական գործունէութեան, ուսուցչապետութեան, մարդասիրութեան հաղաբարձոր յարգողների ներկայութեամբ, որոնք էլ կրկնում էին իրանց մոգերում հանգուցեալի ընկալութեան ճառի մէջ արտասանած խորիմաստ խօսքերը՝ Non omnes moriar multaque pars mei vitabit libitinam...

Ա. Ամանասեանց

ԱՐՏԱՐԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—Խալիւսայի պարլամենտական ընտրութիւնները հետեւեալը նպատաւոր է կառավարական կուսակցութեան համար։ Արդէն յայտնի է որ 442 ընտրված պատգամաւորներից (հինգ շրջանների ընտրութեան հետեւեալը դեռ անցայտ է), կառավարական կուսակցութեանը պատկանում են 325 պատգամաւորներ, դիմադրական կուսակցութեանը՝ 101 հոգի, իսկ 16 հոգի անորոշ քաղաքական ուղղութեան են պատկանում։

—Անգլիական քաղաքական շրջաններում, «Metorial Diplomatique» լրագրի խօսքերով, լուր է տարածվել, թէ Անգլիան, վերջ ի վերջոյ, կառավարելի մի կոնֆերանսիս գումարով Կարլսնիցի հարցը քննելու համար Բ. Կուրը կատարելապէս համալրում է Անգլիայի այդ դիտաւորութեան։

—Բ. Կուրը, որպէս հատուցանում է վերջին շաւր լրագրի, վերջնականապէս վճռել է ամբողջ պահանջով ծախսերը Բ. Կուրը դիտաւորութիւն ունի ծածկել մի փոխաւորութեամբ, որ թիւքաց կատարութիւնը ուղղում է քաղաքական Լոնդոնի գրամատիկների օգնութեամբ։

ԻՍՈՒՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վիկտորիա անգլիական թագուհին ուսումնասիրում է այժմ հնդկական իւրաքանչիւր և աշխատում է ամեն գեղեցիկ օրում քաղիք, որպէս դի վարժիկ այդ իւրաքանչիւր խօսակցութեան մէջ խօսելով իրան շրջապատող հնդկաստանցի հպատակների հետ։

Ունեւարացի աշխարհահռչակ նկարիչ Մոնիալի պատրաստում է ունեւարական պարլամենտի նոր շէնքի տեսքը գլխաւոր դահլիճի համար մի ձիգանկար պատկեր, որը ներկայացնում է ունեւարացիների (մարկաւորների) երեւալը Եւրոպայում հազար տարի առաջ։ Սրանիս երկրներում մայրաքաղաքի տեսքին անգամ երեւալը ինքնորոշ դարձնում էր, այն է 895 թվին, որին 1895 թվին կը լրանայ հազար տարին այդ պատկերասրահի ազգի Եւրոպայում երեւալը։ Եւ ուղիղ 1895 թվին կը բացվի Բուդապէսում նոր պարլամենտի շէնքի թիւքը։ Մոնիալի ձիգ ձիգներով, որը 15 մետր երկարութիւն և 6 մետր բարձրութիւն կանոնային ներկայացնում է առաջին պլանում ունեւարացիների նախաձիգը Արպաղ իշխանին, պատկերասրահի գլխաւոր սպիտակ ձի հետո և շրջապատված վեց հոգի ձիաւոր իշխաններով։ Ձիաւորների ետեւ, պատկերի աջ կողմում երեւում է մի անապատ վերան, որը մէջ երեւում են ունեւարացի գլխաւորների կանաչը, իսկ նկարի կենտրոնում՝ ներկայացնում է ունեւարական ընկերակցութեան շրջապատում իրաւագիտութեանը, որը երկու հոգի և նախաձիգների ղեկավարութեամբ, որպէս նաև նրա նախնի աշակերտները ցուց տուեցին իրանց սերը և բարձր յարգանքի անհամեմատ ապագայցիները, համալսարանի ճեմարանական բոլոր ընկերութիւնները իրանց ներկայացուցիչները միջոցով դրօշակաւորված, մի մի շքեղ պատկերով բուրբել էին հանգուցեալ ուսուցչապետի դադալի շուրջը, բացի այդ գերմանայի գրեթէ բոլոր համալսարանները ուղարկել էին իրանց պատգամաւորներին փառաւոր պատկերով, լուսաւորութեան նախադարձ, նախադարձութեան անգամները, դասախոսական բարձրագոյն հաստատութիւնների ներկայացուցիչները, ինքնագրիւններ, փառաբաններ շարունակ պատկերով պարտք էին համարել ներկայ գտնվել մեծ պանդեկտիստի թաղման տխուր, բայց փառաւոր հանդէսին, պատկերի թիւը 150-ից անց էր, երբ գիտկաւոր տաս հազարանոց բազմութեան ուղեկցութեամբ Թուրօֆ Երինգը գերեզմանատուն մտաւ։ Բերլինի, Միլնըրնի, Պրագայի և Հալլեի պրոֆէսորները կայացուցեցին իրաւագիտութեան մի դամբանական խմբից, 2 ճառ Լէպպելի համալսարանի և ուսանողութեան կողմից, մէկ ճառ բարեգործական հաստատութիւններից միին ներկայացուցչի, որովհետեւ հանգուցեալ պրոֆէսորը ոչ միայն մեծ գիտ-

Պետերբուրգ, մօտ մի շարքով ժամանակով իւրաքանչիւր վարակված նահանգից մի կամ երկու թիւի, որոնք անմիջական մասնակցութիւն են ունեցել խօսքայի դէմ մղված կռիւն։ Հրաւիրված թիւիները կը ստանան օրը 5 բուրբի, և նրանց իրաւունք կը տրվի ձի հանապարհորդել։ «Враж. Вѣд.» լրագրի հաղորդում է, որ այսօր պետական խորհրդում կը քննվի մի օրինաւոր, որով առաջարկվում է բարձրացնել նախալին լուսաւորիչ խղերի ակցիոնը գերմաների 1-ից։

ԲԵՐԼԻՆ, 7 նոյեմբերի։ Վաղը, Վերլուք արած որոյց յետոյ, Մեծ Իշխան Վաղիւր Ալեքսանդրովիչ կը վերադառնայ Պոտսդամ, ուր կը ժամանի և նրա Օրոտապիաւ Ամալինը։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 7 նոյեմբերի։ Բօրսա, կարճաժամկան բանկերի 6 և 5% դրաւական թիւքերը, Թիֆլիսիւր 102 և 99⁵/₈, Բուրբայիւր 102 և 99⁷/₈, Թիֆլիսի քաղաքային կրեդիտային բանկի օրիգինալները՝ 97⁷/₈։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 7 նոյեմբերի։ Լոյս տեսաւ Եւգենի Լոմանսկու տնտեսական էտիկը, «Էտիկաւոր» վերնագրով։ Աշխատութիւնը նուիրված է այնտեղի անապոյ հոսանքի և դրանց դէմ կռիւն միջոցների ուսումնասիրութեան։

ՊԱՐԻՉ, 7 նոյեմբերի։ Այսօր առաւօտեան այստեղ հասաւ Նէապոլից Մեծ Իշխան Սերգի Ալեքսանդրովիչ։ Որովհետեւ Լուրէ ձայնիւր անապին մեծամասնութիւն ձեռք բերեց՝ օրինաւոր յօդուածներով քննելու հարցին անցնելու, ուստի նա կընդունի այն փոփոխութիւնները, որոնք հաստատում են այն կարծիքները, որ նա յայտնել է մամուլի վերաբերեալ օրէնքը դրժագրելու մասին։ Լոպիւրները աւելում են միմիտութեան աշտուրները և այդ վերադարձ են զլուարդապէս Լուրէի յայտնած կարծիքները հաստատուն լինելուն։ Մամուլի վերաբերեալ օրէնքը վերջնական հաստատութիւնը ապահովված է համարվում։

ԿՈՆՏԱՆՏԻՆՈՒՅՑ, 7 նոյեմբերի։ Կարանսիւր վերապցած է։

ԲԵՐԼԻՆ, 7 նոյեմբերի։ Պետական Հաղաւորաւորում հաղորդվում է, որ կայսրը նուրից Մեծ Իշխան Վաղիւր Ալեքսանդրովիչին պալատական օրորդական զգեստ։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 8 նոյեմբերի։ Վաղը, Վերլուքայի համալսարանային ցուցահանդէսում քննադատ Սերբի արդիւնաբերութիւնների բաժին։ Սերբի արդիւնաբերութեան և առաւել նկարագրութիւնը յանձնված է Ն. Ետրինցելին։ «Пет. Вѣд.»

Լրագրի հաղորդում է, որ ֆինանսների միւնիստրութեան հայեցողութեան ներկայացուցիչները դրժեքի միւնիստրութեան մի առաջարկ՝ սահմանափակելու իրեաների իրաւունքը մասնակցելու մի քանի ձեռնարկութիւններում նրանց ընտելութեան համար որոշված տեղերում։ Ֆինանսների միւնիստրութիւնը պահանջել է արժուական (կադեմի) պալատներից անհրաժեշտ տեղերի թիւքը։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 8 նոյեմբերի։ Վաղը, Վերլուքայի Կեկադոլման գնդի աղկալ հարսանիքին, աւստրիական Ֆլիկել-աղիւտանո գնդապետ Կլեպշ յանձնեց նորահարսին քնդի շնքի, Ֆրանց-Յովսէֆի կայսրի կողմից մի ոսկեայ պարանշան տալանդեղայ վնդելով և մեծ-մեծ աղանձներով զարդարված։

ՊԱՐԻՉ, 8 նոյեմբերի։ Պանամայի ջրանցքի գործի քննութիւնը շտապելին նշանակել երկուշաբթի օր, մի քանի լրագրիւնների անպատաւերը ակնարկութիւնների պատճառով։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 2 նոյեմբերի։ Ազնաւոր կալուածական բանկի գրաւական թիւքերի կատարված տիրաւոր ժամանակ 500-ական բուրբի տարան հետեւ թիւքերը։

Թիւք	Թիւք	Թիւք	Թիւք	Թիւք	Թիւք
1255	1	14755	19	11577	36
2367	1	1105	20	11633	36
4232	1	3141	21	2916	37
4740	1	4225	21	9045	37
11830	1	15263	21	12284	37
14898	1	221	22	12925	37
3570	2	544	22	2522	38
9200	2	725	22	9822	38
10350	2	8157	22	14694	38
1343	3	8561	22	15791	38
2094	3	9507	22	1459	39
12543	3	11256	22	3869	39
13187	3	15787	22	13152	39
15845	3	9472	23	13360	39
15885	3	13154	23	105	40
6123	4	13182	23	636	40
6997	4	1375	24	1956	40

7275	4	2608	24	3140	40	15145	17	3208	35	5812	49
4226	4	4609	24	4746	40	3786	18	4438	35	8271	49
10708	4	5125	24	5843	40	13828	18	6089	35	13345	49
15093	4	8373	24	11450	40	15759	18	6375	35	3730	50
15599	4	13474	24	12347	40	2602	19	6503	35	7844	50
6872	5	1038	25	14211	40	3246	19	12532	35	9220	50
31514	5	1667	25	2366	41	4949	19	15788	35	10073	50
3154	6	9348	25	3183	41	5091	19	298	36	10105	50
5021	6	9956	25	1187	42	5996	19	1444	36	12083	50
5463	6	15910	25	2860	42	10026	19	2084	36	12977	50
6767	6	1692	26	6385	42	10054	19	5259	36	15616	50
10478	6	7830	26	10361	42	10994	19	6338	36		
14501	6	12514	26	13291	42						
963	7	14040	26	1155	43						
3113	7	15164	26	7876	43						
8418	7	791	27	12516	43						
13875	7	4992	27	15494	43						
14406	7	11143	27	2150	44						
7996	8	15633	27	3393	44						
8551	8	2526	28	4999	44						
11645	8	4165	28	5448	44						
15423	9	6102	28	7068	44						
1527	10	10033	28	8152	44						
6657	10	11120	28	9379	44						
10620	10	11190	28	2051	45						
13423	10	11354	28	3440	45						
4485	11	11720	28	4160	45						
8361	11	12260	28	6373	45						
9994	11	13603	28	10091	45						
11174	11	10290	29	1515	46						
14223	11	8339	30	2362	46						
267	12	7158	30	6771	46						
1552	12	9091	30	6019	46						
5614	12	9106	30	7067	46						
7355	12	9196	30	9928	46						
13685	12	127	31	11256	46						
3518	13	5980	31	13440	46						
4152	13	7118	31	2494	47						
5408	13	8690	31	3811	47						
6133	13	9693	31	9615	47						
6491	13	12122	31	10416	47						
10202	13	13428	31	11009	47						
8834	14	6730	32	12213	47						
8691	15	6810	32	14568	47						
8786	15	9171	32	6128	48						
8797	15	12912	32	8471	48						
12966	15	765	33	10058	48						
13056	15	3085	33	11792	48						
13121	15	5665	33	12095	48						
2697	16	2067	34	12843	48						
7240	16	6632	34	13157	48						
12379	16	6766	34	14453	48						
4808	17	8489	34	15456	48						
7292	17	13414	34	1801	49						
8591	17	13590	34	2338	49						
8655	17	14374	34	2810	49						
9097	17	14833	35	3236	49						
10230	17	1388	35	5346	49						

Ս. ՊԵՏԵՐԳՈՒԳԻ ԲՈՐՍԱ

Նշանակելի 6-ին

1 օդերի վրա	10	Ֆոնտա արժէ . .	101	ր.	60	կ
Բերլինի վրա	100	մարկ — . .	49	ր.	50	»
Պարիզի վրա	100	ֆրանկ — . .	40	»	40	»
Ռուսի —	—	արժէ	8	»	12	»
Մաքսայի կուպոններ	—	— — — . .	162	»	75	»
Արժաթ —	—	— — — . .	1	»	08	»
Բորսային դիսկոնտո	—	— — — . .	4	»	5 1/2	»
Պետ. բանկի 5% տոմս	1	շրջանի . .	103	»	—	»
— — — — —	—	2-րդ — . .	103	»	—	»
— — — — —	—	3-րդ — —	—	»	—	»
— — — — —	—	4-րդ — —	—	»	—	»
— — — — —	—	5-րդ — —	—	»	—	»
— — — — —	—	6-րդ — —	103	»	—	»
6% ոսկեայ ընտա	—	— — — — —	166	»	75	»
4% ոսկեայ փոխառութիւն	—	— — — — —	—	»	—	»
Արեւելեան 5 / փոխառ. 1-ին շրջ.	—	— — — — —	—	»	—	»
— — — — —	—	2-րդ — —	103	»	—	»
— — — — —	—	3-րդ — —	105	»	—	»
Ներքին 5% առաջին փոխառութիւն .	—	— — — — —	239	»	50	»
— — — — —	—	երկրորդ — —	218	»	25	»
Պետական երկաթուղային ընտա .	—	— — — — —	104	»	50	»
4 1/2 ընտա	—	— — — — —	—	»	—	»
5% ներքին փոխառութեան	—	— — — — —	94	»	75	»
5% արտ. թղթ. ադմ. կալ. բանկի	—	— — — — —	102	»	—	»
Ադմ. կալ. Պետ. բանկի կապալութիւն	—	— — — — —	—	»	—	»
Գրառ. թղթ	—	— — — — —	190	»	50	»
5 1/2% վկայակ. դիւղ. հող. բանկի	—	— — — — —	105	»	50	»
4 1/2% արտական թղթեր կապալած .	—	— — — — —	—	»	—	»
Փոխ. կրեդիտ. ընկեր. մտադր. . . .	—	— — — — —	159	»	75	»
— — — — —	—	թղթադր. — —	101	»	75	»
Պետերբուրգի քաղաքային կրեդիտ. ընկերութեան օրվապայմաններ .	—	— — — — —	101	»	87	»
Մոսկովայի քաղաք. օրվապայմաններ .	—	— — — — —	103	»	75	»
Օդէսայի — — — — —	—	— — — — —	101	»	87	»
Թիֆլիսի — — — — —	—	— — — — —	—	»	—	»
Գրառ. թղթ. Թիֆլիսի կալ. բանկի .	—	— — — — —	—	»	—	»
— — — — —	—	Վաւթայի — —	—	»	—	»
Ս. Պետերբուրգի բորսայի տրամադրութիւնը	—	— — — — —	—	»	—	»
կապալէ է :	—	— — — — —	—	»	—	»

Խմբագիր-Հրատարակող՝ ԳԻՒԳՈՐ ԱՐՄԵՐՈՒՆԻ

Յ Ա Յ Տ Ա Ր Ա Ր Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ն Ե Ր

Լ յ յ յ տ ե ս ա լ

Ժողովրդական ընթերցանութեան համար
ՍԱՐԿԱՒԱԳ Յ. ՆԱԶԱՐԵԱՆՅԻ

Նոր աշխատութիւնը

ՅԵՍՈՒՍ ԳՐԻՍՏՈՍԻ ՄԿՐՏՈՒԹԻՒՆԸ՝

Կարող է օգտակար լինել նաև մեր ծխական դպրոցների 3-րդ, 4-րդ և 5-րդ բաժանման աշակերտներին ու աշակերտուհիներին:

Գինն է 8 կոպէկ—50-ով առնողին՝ հատը 7 կոպէկ. 100-ով առնողին՝ հատը 6 կոպէկ:

Հանապարհամարը հեղինակի վրա է:

Դիմել՝ Թիֆլիս, Կոնստանտինովսկայա, Դ. № 3. Դիակոնու Օգանեսու Նազարյանցի.

2—2 (Ե.)

ԹԻՖԼԻՍԻ ՔԱՂԱԳՈՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ արանով յայտնում է ընդհանուր գիտութեան, որ ուրբաթ օր, նոյեմբերի 13-ին, վարչութեան առեւանգում, ցերեկային ժամը 12-ին, նշանակված է աճուրդ կապալով տալու քաղաքային հողաբաժինը Նախընտրուած 194 զետեալների և 100 քառակուսի սաժէնի տարածութեամբ, որը պիտանի է արտատնիկի և խոտ հնձելու համար, երեք ՏԱՐԻ Ժամանակով այն է յունվարի 1-ից եկող 1893 թվի, մինչև յունվարի 1-ը 1896 թվի: Պայմանների հետ ծանոթանալու համար կարելի է դիմել Ուպրավա, ամեն օր առաւօտեան 10 ժամից մինչև 1 ժամ կէսօրից յետոյ:

№ 127.

2—3

ԲԺՇԿ ՄՈՒՐՁԱՅԵԱՆ

Կոկորդի, քիթի և ականջի ցաւերի մասնագէտ, ընդունում է հիւանդներին ամեն օր առաւօտեան ժամը 10-ից մինչև 1 ժամ:

Երեկոյեան 5-ից 7 —

Իր բնակարանում, Գործիչների պրուպէկտում, տուն № 7.

(№ 157)

2—6

ԲԺՇԿԱՐԱՆ

Թարգմանութիւն գերմաներէնից, բժշկապետ

ԼԵՒՈՆ ՏԻԳՐԱՆԵԱՆՅԻ

Բժշկարանի կից է բժշկական ուսում—հայ բառարան: Ծախվում է ԹԻՖԼԻՍԻՍԻ Կենտրոնական գրադաճառանոցում և ԵՐԵՒԱՆԻՍԻ Կ. Եմին Տէր-Գրիգորեանի մօտ: Գինն է 2 րուբլի:

6—6

(№ 113)

Լ. Տիգրանեանց

ՄԻ ՊԵՏԻԱՌՈՐ ՀԱՅ ԸՆՏԱՆԻՔ

Յանկանում է զիշերօթիկ աշակերտներ պահել: Աշակերտները պիտի լինեն ոչ աւելի քան 15 տարեկան: Հասցէն կարելի է հարցնել «Մշակ» խմբագրատանը:

(№ 112)

5—5

ПИТАТЕЛЬНЫЙ НАПИТОК

Կ Ա Վ Ա Օ

Թաղ Նաում է միայն 4 կողմից:

Բաղադրութեան պարագրաֆներ:

ՄԱԿՈՐ ԵՒ ՄՆՆՆԱՐՈՐ ՓՈՅՈՒՆ:

Առաջարկվում է առողջապահներ և երեխաների համար:

Միակ պահեա կովկասում՝ Բաղդադից հաստատված գերագործական ապրանքների վաճառական կովկասեան ընկերութեան միջ թիֆլիսում և Բաղդադում:

Նաւան կովկասեան ընկերութեան ընկերութեան միջ թիֆլիսում և Բաղդադում:

№ 120. 90 ր.

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՓԱՌՔ՝

ԿՈՉԱՍԻ ՊԵՏԿԵՐՆԵՐ

100	Հատի գինն է	60	րուբլի
10	—	7	—
1	—	1	—
Դիմել	Москва, домъ Армянской церкви, Ивану Гечеву.		
3—5	№ 124	ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԳԵՉԵԱՆՅ	

ԲԺՇԿ ԱՐԽՈՂՈՄ ՀԱՅՐԱՊԵՏԵԱՆՑ

Կերպարաձաճ լինելով ԹԻՖԼԻՍ ընդունում է հիւանդներին առաւօտեան 12—1 ժամ:

Հասցէն. Կուկիա, Սիմէոնովսկայա փողոց, տուն Ալէքսանեանի:

№ 124.

3—3

Ս. ՄԱՆՈՒԼԵԱՆԻ

ՉԵՌՆԱՐԿ ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ՀԱՇՆԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ

Տօկոսների լրակատար աղետակներով, 1-ից մինչև 10.000 րուբ. համար. 1% օրից մինչև 12% վաճառվում է եղբայր Մովսիսյանների բանկային գրասենեակում և հեղինակի մօտ:

Թիֆլիս, Մոգորայա, Դ. № 9. Օտարաբաղադրացիք դիմում են վերջին հասցէով՝ С. П. Мануэльянцу.

Գինն է 1 րուբլի փոստի ծախս 21 կ. Գրավաճառներին զիջում կը լինի: 116—154 (9—№ 95)

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Հ. Յ. ՕՐԲԵԼԻ

Սօլովիակայա փողոց, սեփական տանը № 15—16

ԸՆԴՈՒՆՈՒՄ Է ՀԻՒԱՆԳՆԵՐԻՆ

Առաւօտեան 8 ժամից մինչև 12 ժ. և երեկոյեան 4 ժամից մինչև 6 ժ. Կիրակի և տոն օրերին առաւօտեան 8 ժամից մինչև 2 ժամ կէսօրից յետոյ:

(№ 145)

90—150

ԴԵՂԱԳՈՐԾ Ա. Ս. ԱՐԻՍՏԱԿԵԱՆԻ ՊԱՇԵՍԵՆԻ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ Գեղերի, մորթի գեղեցկացնող և հոտաւէտ, նշնպէս և առողջապահական նիւթերի և անտեսական դործիքների, բացված է Կուկիայում, վարձովի արձանի հանդէպ, բժշկապետ Նաւասարդեանի առաջին մասն. հիւանդանոցի տակ:

(№ 67)

35—100 (Ե. 2.)